

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ДИДАКТИЧНОЇ УСПІШНОСТІ КУРСАНТІВ ПОЧАТКОВИХ КУРСІВ

В статті автор аналізує психологічні та соціально-педагогічні фактори, що впливають на дидактичну успішність курсантів початкових курсів. Особливої уваги надається залежності дидактичної успішності курсантів від рівня їх соціалізованості до умов освітнього процесу навчального закладу, вмотивованості та вмінь самоорганізації власної навчально-пізнавальної діяльності

Ключові слова: дидактична успішність, адаптація, соціалізація курсантів

В статье автор анализирует психологические и социально-педагогические факторы, которые оказываются существенное влияние на дидактическую успешность курсантов начальных курсов. Особенное внимание уделяется исследованию зависимости дидактической успеваемости от уровня социализированности курсантов к условиям образовательного процесса учебного заведения, их мотивации, а также их самоорганизации учебно-познавательной деятельности

Ключевые слова: дидактическая успешность, адаптация, социализация курсантов

Як показує практика, існує залежність між академічною успішністю студентів перших курсів у порівнянні з їх шкільною успішністю. Слід визнати, що цей факт робить досить актуальним для системи вищих навчальних закладів (далі ВНЗ) необхідність дослідження чинників самого явища дидактичної успішності студентів перших курсів.

Одним із вагомих чинників дидактичної успішності або неуспішності, на нашу думку, є проблема рівня соціалізованості студентів до умов нового (більш складного) зовнішнього соціального мікро- і макросередовища, яким для них є ВНЗ. Особливо це чітко спостерігається на проміжному етапі процесу адаптації – ідентифікації.

Як відомо, до узагальнених критеріїв ефективності навчання належать академічна успішність і дидактична успішність. Академічну успішність можна визначити як ступінь збігу реальних результатів навчальної діяльності студентів із прогнозованими, а успішність навчання – як ефективність керівництва навчально-пізнавальною діяльністю студентів в умовах освітнього процесу ВНЗ.

Отже, мета статті полягає у визначенні особливостей результатів дидактичної успішності курсантів першого та другого курсів (далі курсантів), її залежності від соціально-психологічних та соціально-педагогічних факторів освітнього середовища ВНЗ, а також в уточненні рекомендацій науково-педагогічним працівникам (далі НПП) щодо практичної

реалізації форм і методів соціально-психологічної та педагогічної підтримки курсантів на етапі їх соціалізації.

Постановка проблеми. Сучасний етап окреслює чіткі пріоритети освітньої політики України, спрямованої безпосередньо на усебічну інтеграцію в міжнародне співробітництво та відтворення якостей особистості, які б дозволяли адекватно реагувати на будь-які виклики XXI століття: мобільність, динамізм, конструктивність, професійна, соціальна, особистісно-побутова та інші компетентності.

Реалізація мети буде полягати у вирішенні наступних завдань:

дослідженні сутності та критеріїв дидактичної успішності курсантів;

уточненні, класифікації та опису факторів, що впливають на дидактичну успішність курсантів ВНЗ;

виокремленні психологічних та педагогічних чинників, що впливають на навчально-пізнавальну діяльність курсантів;

узагальненні форм і методів соціально-педагогічної підтримки курсантів за рівнями їх соціалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній філософії і психології безпосередньо питаннями успішності особистості займалися багато вчених, зокрема В. Бакштанський, О. Жданов, М. Литвак, В. Панкратов та ін., які приділяють увагу практичним аспектам проблеми успішності людини.

У зарубіжній психології тема успіху розглядалась як психологами гуманістичного напрямку (К. Роджерс, А. Маслоу) і

пов'язувалась ними з проблемою самореалізації і задоволення базових потреб, так і психологами-практиками (майстри напряму, званого нейролінгвістичним програмуванням, бізнес-психологи) (Р. Бендлер, Д. Грюндер та ін.), що бачать у ньому вміння людини володіти найрізноманітнішими психотехнологіями.

У вітчизняній науці дослідженням актуальних питань адаптації молоді присвячені роботи багатьох вчених (О. Гончаров, А. Ерднієв, В. Кіготь, Т. Середя, О. Симоненко, А. Фурман та ін.). Увага дослідників акцентувалася на дослідженні різноманітних аспектів адаптації студентів. Пізнавальний і комунікативний аспекти дидактичної адаптації як складові особистісного потенціалу студентів стали предметом досліджень А. Маклакова, А. Паніхіна; самооцінку студента та її вплив на результат його адаптації розглядав Ю. Бабахан; О. Молихін розглядає дидактичну адаптацію як складову системи самоорганізації самостійної роботи тощо.

Як зазначалося вище, залежність між академічною і шкільною успішністю існує, але ця залежність, на нашу думку багатьох вчених та практиків, не може вважатися закономірною. Слід визнати, що цей факт робить досить актуальним для системи вищих навчальних закладів (далі ВНЗ) взагалі, та Інституту кримінально-виконавчої служби (далі ІКВС) зокрема, необхідність дослідження та узагальнення чинників, які впливають на дидактичну успішність курсантів першого курсу. Одним із вагомих чинників, на нашу думку, є проблема соціалізації студентів до умов нового (більш складного) зовнішнього соціального мікро- і макросередовища ВНЗ, особливо це чітко спостерігається на проміжному етапі процесу адаптації – ідентифікації (який припадає на період першого-другого курсів).

Виклад основного матеріалу. Як відомо, до узагальнених критеріїв ефективності навчання належать академічна успішність і дидактична успішність. Академічну успішність педагоги визначають як ступінь збігу реальних результатів навчальної діяльності студентів із прогнозованими, а успішність навчання – як ефективність менеджменту навчально-пізнавальною діяльністю студентів. В нашому розумінні термін ефективність передбачає співвідношення високих

результатів психолого-педагогічного характеру при мінімальних витратах (матеріальних, фінансових, кадрових, фізичних, психологічних і т. п.).

Дидактична успішність знаходиться у прямій залежності від особливостей індивідуально-психологічних характеристик структури особистості студента та стилю його навчально-пізнавальної діяльності в умовах освітнього процесу ВНЗ. На практиці це спостерігається у такій характеристиці як «навчаємість». На думку вченого Ананьєва Б.Г., під навчаємістю слід розуміти придбану під впливом освіти, навчання і виховання внутрішню готовність до різних психологічних перебудов і перетворень відповідно до нових програм подальшого навчання і виховання [1].

Серед основних чинників успішної діяльності студента сучасні автори виокремлюють мотивацію навчання. Мотив (фр. *motif*, від лат. *moveo* – рухаю) – внутрішня спонукальна сила, що забезпечує інтерес особистості до пізнавальної діяльності, активізує розумові зусилля. Виокремлюють кілька груп мотивів: *соціальні*, які мають широкий спектр прояву. Передусім це прагнення особистості через учіння утвердити свій соціальний статус у суспільстві та в конкретному соціальному колективі (сім'ї, навчальному закладі, виробничому підрозділі тощо) зокрема; *спонукальні*, які пов'язані зі впливом на свідомість тих, хто навчається, певних чинників – вимог батьків, порад, прикладів викладачів, членів первинного колективу; *пізнавальні*, що виявляються у пробудженні пізнавальних інтересів і реалізуються через отримання задоволення від самого процесу пізнання і його результатів.

Вчений В. Якунін в системі чинників, що впливають на дидактичну успішність студентів виокремлює три різнорівневі блоки: соціологічний, психологічний і педагогічний [7]. У соціологічний блок входять соціальні і соціально-демографічні чинники: соціальне положення і походження, місце проживання, рівень і якість довузівської підготовки, гендерно-вікові відмінності і т. п. До блоку психологічних чинників відносять інтелект, професійну і навчальну мотивацію, загальні і спеціальні здібності, навчаємість і здатність до виховання, індивідуальний стиль навчально-

Питання психології

пізнавальної діяльності, психологічний склад особистості в цілому [4].

Загальноприйнятим є факт наявності ряду характерних рис та протиріч соціально-психологічного характеру, що мають місце у розвитку студентської молоді. У цей період молода людина здійснює вибір професії, оволодіває нею і починає випробувати себе в інших сферах життя, самостійно планує свою діяльність і поведінку, активно відстоює самостійність суджень і дій. У цьому віці формуються світогляд, етичні та естетичні погляди на основі синтезу наявних знань, життєвого досвіду, самостійних міркувань і дій. Багато які зі сфери теоретичних уявлень переходять у сферу практичних здійснень (кохання, шлюб, створення власної сім'ї). Однак, у зв'язку з матеріальною залежністю від рівня стипендії та (або) допомоги батьків у поєднанні із необхідністю підкорятися існуючому у відомчому навчальному закладі розпорядку, виникає економічне протиріччя між різноманітністю бажань і можливістю їх здійснення, яке студент іноді намагається розв'язати додатковим заробітком на шкоду своїй основній учбовій діяльності.

Поєднання роботи з навчанням на денній формі створює ще одне протиріччя - надзвичайний дефіцит часу, який позначається або на якості учення, або додатковим заробітком, а у кінцевому результаті призводить до зниження інтенсивності інтелектуального та емоційного життя. Коли у студента з'являється вибірковий інтерес до тієї чи іншої галузі знань і виникає бажання заглибитися саме у конкретну галузь, ресурси часу виявляються недостатніми.

Наступне протиріччя полягає у тому, що не вистачає часу на переробку постійно зростаючого потоку інформації. Знаннями ж стає тільки та інформація, що усвідомлена і засвоєна людиною. Отже широта інформації часто вступає у протиріччя з глибиною її осмислення та дієвістю знань.

Існує ще одна особливість психічного розвитку особистості: якщо в середній школі навчання і виховання завжди випереджують

розвиток, то у ВНЗ розвиток студентів іноді випереджує навчання (якщо курсант мав стаж і досвід роботи в правоохоронних та інших воєнізованих структурах) і особливо виховання.

Блок педагогічних чинників, що обумовлюють успішність навчання, складають такі аспекти, як загальна організація навчального процесу, його матеріально-технічна база і наявність технічних засобів навчання, рівень педагогічної майстерності викладачів і ін.

Спеціальний аналіз різних чинників дидактичної успішності дозволяє виявити слабкі місця в системі освітнього процесу навчального закладу, врахувати вимоги практики до професійної підготовки фахівців, виявити і усунути труднощі, з якими стикаються курсанти. З цією метою конкретизуємо основні психолого-педагогічні чинники дидактичної успішності курсантів психологічного факультету Інституту кримінально-виконавчої служби України.

При порівнянні показників академічної успішності курсантів з середніми оцінками їх атестатів зрілості було виявлено, що середня оцінка загальної успішності у ВНЗ нижче за середню оцінку атестата зрілості у студентів I курсу на 0,39 бали, а у студентів II курсу – на 0,25 (за 12-ти бальною шкалою). Розриви в дидактичній успішності в школі і ВНЗ особливо яскраво виявляються, якщо всіх курсантів за рівнем їх академічної успішності розділити на дві групи: групу сильних курсантів (група А), у яких середня оцінка академічної успішності склала вище 9,1 балів; середню групу студентів (група Б), чия академічна успішність дорівнює 7,0-9,0 балів.

З табл. 1 видно, що відмінності в рівні академічної успішності в школі і ВНЗ практично відсутні у сильних студентів (0,14 балів). У курсантів групи Б відмінності складають близько 0,65 балів.

Таблиця 1

Академічна успішність курсантів I і II курсів психологічного факультету

	Курс, група курсантів			
	I		II	
	A	B	A	B
Середня оцінка атестата	9,63	7,98	9,70	7,95
Середня загальна успішність у ВНЗ	9,49	7,33	9,46	7,32

Ці дані дозволяють зробити висновок про те, що слабкими стають ті курсанти, які мали нижчі середні оцінки атестата,

причому, чим вони нижчі, тим більший розрив виявляється між успішністю в школі і ВНЗ. Звідси можна зробити висновок, що,

по-перше, успішність у ВНЗ знаходиться в прямій залежності від рівня загальноосвітньої шкільної підготовки, а по-друге, середня оцінка атестата є досить високою прогнозуючою функцією щодо рівня майбутньої академічної успішності [2].

Разом з тим у курсантів першого та другого курсів загальна успішність у порівнянні із шкільною стає нижчою. Причому розрив спостерігається більш значним у курсантів групи Б.

Очевидно, пошук причин слабкої академічної успішності слід починати усередині самої вузівської системи, маючи на увазі при цьому і ті відмінності в організаційних формах і методах навчання в середній і вищій школах, які, на думку автора, можна вважати першопричинами академічної неуспішності.

Розглянемо досконаліше соціально-психологічні і педагогічні чинники, що впливають на навчально-пізнавальну діяльність курсантів. У групи психологічних чинників були включені індивідуальні особливості мотивації, інтелекту, а також характеристики власне навчальної діяльності. Як педагогічні чинники виступали також різні аспекти організації освітнього процесу у ВНЗ.

Основною відмінністю в організації навчання, що існує в середній і вищій школі, є недостатній розвиток у студентів 1 курсу самостійного управління власною діяльністю, або самоорганізації, на що в значній мірі орієнтовані форми і методи навчання у ВНЗ; цей чинник негативно відбивається на навчально-пізнавальній діяльності в перші два роки навчання. Найцікавішими в розгляді цієї проблеми є дослідження Н. С. Ткаченко, яка вважає, що в умовах традиційної організації навчання у ВНЗ мотивація до навчання та задоволення професією значно знижуються саме на другому курсі. А основним фактором професійного становлення студентів у початковий період навчання є ефективна організація самостійності навчально-пізнавальної діяльності, менеджерські навички у роботі з науковою інформацією та розподілі часу [6].

Функції курсової ланки та куратора навчальної групи, нажаль, в повній мірі не здатні нівелювати, а лише послабляють негативні наслідки процесу соціалізації,

особливо на рівнях ідентифікації та індивідуалізації.

Результати, отримані при аналізі оцінок курсантами перших та других курсів своїх можливостей в організації власної навчально-пізнавальної діяльності, показали, що потенціал їх самоорганізації задіяний лише на половину. Зіставлення показників рівня самоорганізації курсантів з різною успішністю дозволило встановити, що самооцінка рівня самоорганізації у сильних курсантів вища, ніж у групі Б, приблизно на 19 %, що може свідчити про залежність навчальної успішності курсантів від рівня їх навчальної самоорганізації, з одного боку, і про різні здібності колишніх школярів до самоорганізації – з іншого.

З рівнем самоорганізації тісно зв'язана і ступінь навчальної активності. Як її показники виступали тижневе навчальне навантаження і число пропусків занять протягом семестру. Як правило, курсанти групи Б пропускають на 25-30 % більше занять, ніж курсанти групи А. Пропуски аудиторних занять вони намагаються компенсувати збільшенням часу на внеаудиторну роботу. Проте рівень самоорганізації слабких студентів трохи нижчий, ніж у сильних, тому помітне перевищення внеаудиторного часу у них не позначається позитивно на успішності здачі ними заліків та екзаменів.

Оскільки форми і способи навчальної діяльності у відомчому ВНЗ істотно відрізняються від шкільних, виникає питання про те, чи робить вплив (і в якій мірі) організація освітнього процесу на результати учення курсантів. Як зазначав у своїх дослідженнях вчений педагог Н.І. Мешков, вплив організації освітнього процесу по-різному оцінюється студентами, що мають різні рівні академічної успішності [3]. На першому курсі сильні студенти (група А) в порівнянні із слабкими (група Б) оцінюють вплив різних сторін організації навчального процесу як удвічі менший, а слабкі студенти більшою мірою, чим сильні, пов'язують свої дидактичні успіхи із зовнішніми умовами навчальної діяльності.

Судячи по тенденції скороченню на другому курсі відмінностей в оцінці ступеня впливу різних аспектів організації навчального процесу, а також рівня самоорганізації між курсантами обох груп, можна говорити про те, що до другого курсу

всі курсанти практично адаптуються до умов освітнього процесу ВНЗ. Проте, не дивлячись на ознаки адаптації курсантів до вузівських форм і способів навчальної роботи, відмінності в дидактичній успішності продовжують залишатися. Причини тому, ймовірно, слід шукати в системі суб'єктивних чинників, особливе значення серед яких, мабуть, повинні мати особливості навчальної мотивації курсантів, їх інтелектуальних здібностей, а також вміння і навички самоорганізації власної навчально-пізнавальної діяльності.

Оскільки істотних відмінностей в рівні інтелектуальних здібностей у обох груп курсантів не було виявлено, то, очевидно, немає і прямої залежності навчальної успішності студентів від їх інтелектуальних можливостей. В даному випадку можна припустити існування відмінностей в мотивації, від якої залежать і ступінь навчальної активності, і рівень самоорганізації, і інші характеристики навчально-пізнавальної діяльності.

Таким чином, зниження рівня мотивації першокурсників, а також недостатній рівень самоорганізації є результатом несоціалізованості до умов освітнього процесу ВНЗ. Прослідкуємо більш детально процес соціалізації студента 1-го курсу та зупинимось на проблемі його адаптації до освітнього процесу в умовах ВНЗ.

Різка зміна багаторічного досвіду роботи, до якого звикли юнак чи дівчина (динамічного стереотипу за І. П. Павловим), нерідко можуть призводити до нервових зривів і стресових ситуацій. Перебудова динамічного стереотипу у кожного курсанта протікає індивідуально і залежить від соціально-психологічних чинників. Серед головних труднощів, з якими стикаються першокурсники, психологи виокремлюють такі:

негативні переживання, обумовлені втратою середовища шкільного колективу;

невизначена мотивація щодо вибору професії, недостатня психологічна готовність до її опанування;

не адаптованість до методів та прийомів викладацької діяльності науково-педагогічного складу ВНЗ;

відсутність навичок самостійної навчально-пізнавальної роботи, конспектування матеріалу лекцій, підготовки до семінарських та практичних занять,

роботи з науковою літературою, словниками, каталогами тощо;

невміння здійснювати психологічну саморегуляцію поведінки і діяльності, що посилюється відсутністю щоденного контролю з боку викладачів;

пошук оптимального режиму праці та відпочинку в нових умовах, налагодження побуту та самообслуговування, особливо при переході з домашніх умов до гуртожитку та курсантського розпорядку навчальних і вихідних днів.

Як бачимо, зазначені труднощі не є однаковими за своїм походженням. Деякі з них мають об'єктивний характер, а інші обумовлені недоліками у вихованні в школі та сім'ї. Отже слід розрізняти дві складових адаптації курсантів у ВНЗ:

а) професійну адаптацію - пристосування до характеру, змісту, умов та організації навчального процесу, розвиток навичок самостійності у навчальній та науковій роботі;

б) соціально-психологічну адаптацію - пристосування курсантів до академічної групи, налагодження взаємовідносин з одногрупниками, знаходження власного стилю поведінки.

Курсант або навчальна група на 1-му курсі у цілому під час адаптації проходять три рівня: ідентифікації, індивідуалізації, персоналізації. Вищим рівнем вважається персоналізація, результатом якої є формування студента як цілісної соціально-активної особистості, а навчальну групу – як суб'єкт поступово-гуманістичних процесів [5].

Ідентифікація – рівень соціальної адаптації (соціалізації), результатом якої є включеність курсанта як індивіда або соціальної групи у систему суспільних відносин, усвідомлення норм поведінки у вузівському соціальному середовищі, ціннісних орієнтацій майбутнього офіцера. Таку ідентифікацію проходить кожний курсант при адаптації до умов освітнього процесу ВНЗ, особливо актуальним це питання постає перед першокурсниками, випускниками шкіл, які не є киянами.

Потреба в індивідуалізації є у кожній нормальної людини. Завдяки індивідуалізації у курсанта формуються особистісні ціннісні орієнтації у курсантському середовищі, відбувається самоствердження його у навчальній групі, досягається певний соціальний статус. Науково-педагогічні

Питання психології

працівники повинні вміти враховувати таку потребу (особливо в перші тижні навчання курсанта 1-го курсу) і спрямувати її на досягнення позитивного результату у процесі навчально-пізнавальної діяльності курсанта. У випадку неадекватної співпраці у курсанта може з'явитись песимізм або анархізм щодо вирішення власних соціальних проблем, зниження рефлексії власних можливостей, а колектив навчальної групи може втратити суб'єктивний статус формування мотивації на досягнення дидактичної успішності.

Рівень персоналізації передбачає створення колективу навчальної групи, а саме: колективної думки, дидактичної змагальності, колективних традицій та настрою. На рівні персоналізації особистість курсанта реалізує свої соціальні інтереси, самоактуалізується, має певні і достатні навички самопомоги, самонавчання і самовиховання.

Знання специфіки та соціальної характеристики кожного рівня адаптації курсанта, можна запропонувати форми і методи соціальної підтримки, наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Методи і форми соціальної підтримки курсантів 1-2 курсів за рівнями соціальної адаптації

Рівні соціальної адаптації курсантів	Ознаки	Методи і форми соціальної підтримки
Ідентифікація	1) усвідомлення норм поведінки в умовах освітнього процесу; 2) усвідомлення ціннісних орієнтацій вузівської організації	Соціально-педагогічний патронаж, метод педагогічних ситуацій, курсантські обряди і ритуали, методи соціально-психологічної допомоги, ділові ігри. Активізація потенціальних можливостей курсантів (ККВ, олімпіади, спортивно-масові заходи). Особливо важна роль куратора навчальної групи та офіцерів курсової ланки як своєрідних батьків першокурсника, моніторинг побутових умов проживання в гуртожитку
Індивідуалізація	1) формування особистісних ціннісних орієнтацій; 2) самоствердження в соціальній групі; 3) досягнення соціального статусу	Метод бесіди, прикладу, метод переконань; метод навчання; всі форми індивідуально-виховної роботи.
Персоналізація	1) створення колективу навчальної групи; 2) реалізація соціальних інтересів особистості курсанта	Методи групової психотерапії, методи формування громадської думки, колективних традицій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Успішність курсанта постає у єдності адаптаційних, педагогічних та самоактуалізаційних процесів.

Таким чином, курсові офіцери, куратори та науково-педагогічні працівники як «соціальні психологи та педагоги» повинні здійснювати заходи щодо соціально-психологічної та педагогічної підтримки курсантів, які її потребують. Реалізація такої підтримки курсантів передбачає визначення рівня їх адаптації до різноманітних проблемних соціально-педагогічних ситуацій, з якими потенційно стикаються курсанти в перші два роки навчання.

Наступним кроком мають стати ефективний арсенал педагогічних активних

методів і форм соціально-педагогічної діяльності, щоб допомогти курсанту знайти найбільш раціональні для нього прийоми і способи роботи за рахунок активізації найбільш розвинених сторін його особистості. Практично тут йде мова про формування індивідуального стилю його самоорганізації та навчально-пізнавальної діяльності, які є вирішальними факторами успішного навчання.

Перспективи подальших досліджень полягають у підборі та адаптації відповідних методик, що сприяють у курсантів початкових курсів формуванню навичок та вмінь ефективної самоорганізації та навчально-пізнавальної діяльності

Питання психології

Список літератури

1. Ананьев Б.Г. О человеке как объекте и субъекте воспитания // Избранные психологические труды / Под ред. А.А. Бодалева. – Т. 2. – М.: Педагогика, 1980. – 288 с.
2. Жучева Е.Н. Успешность педагогической деятельности учителя в зависимости от педагогических и специальных способностей / Автореферат дисс. ... канд. пед. н. - Л.: ЛГУ, 1983. - 27 с.
3. Мешков Н. И. Психолого-педагогические факторы академической успеваемости / Н.И. Мешков. - Саранск: Наука, 1991. - 96 с.
4. Смірнов В.М.; Руденко М.В., Калениченко Р.А., Гаврилюк В.О.. Психолого-педагогічне забезпечення навчально-виховного процесу: Навч. посібник / В.М. Смірнов; М.В. Руденко, Р.А. Калениченко, В.О. Гаврилюк. – К.: КНУБА, 2014. – 432 с.
5. Соціальна військова педагогіка: підручник: у 2 ч. Ч. 1. Теоретико-методологічні основи / [М. В. Руденко, Л. В. Олійник, В. І. Осьодло, В. Ж. Богайчук]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2013. – 348 с.
6. Ткаченко Н. С. Профессиональное становление студентов в учебный период обучения в вузе // Вестн. Кыргызско-Российского Славянского ун-та. — Бишкек, 2007. — № 1. — 10 с.
7. Якунин В.А. Педагогическая психология: Учеб. Пособие / 2-е изд. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А. – 349 с.

Rudenko M. V., PhD, a senior lecturer

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF DIDACTIC SUCCESS CADET INITIAL COURSES

The author analyzes the psychological and socio-pedagogical factors, which have sufficient impact on didactic success of students at initial courses. Especial attention is paid to the research of dependence of didactic success from the level of socialization of the students to terms of educational process of educational institution.

Researches the system of factors, which affect the success of learning and cognitive activity of the students. The key points of didactic success are correlation of level of social and psychological adaptation of the student to the terms of educational process, and mandatory intermediate link – level of his self-organization and motivation.

Offers adapted to the terms of departmental institution active methods and forms of social and pedagogical support of students of initial courses accordingly to levels of their social adaptation.

Keywords: didactic successfulness, socialization adaptation of students